

Füzi László

A városról

Gyerekkoromban keveset tudtam azokról a városokról, amelyekben később éltem. Az ország északnyugati csücskétől Sopronon kívül minden más város messze volt, az akkori viszonyok között még Győr is. Ha Győrbe mentünk, akkor másfél órát kellett vonatoznunk, Pestig jóval többet. Amikor Szegedre mentem felvételizni, Pesttől öt és fél órát ültem a vonaton, merthogy személyvonatra szálltam fel.

Kecskemétről az első emlékem a hatvanas évekből származhat: a rádióban városok közötti vetélkedőt hallgattam, a kecskemétiak szereplésére sokáig emlékeztem.

Akkor a televízió még sok színházi előadást közvetített, így számos közvetítést láttam a kecskeméti Katona József Színházból.

Aztán következett a *Forrás*, a folyóiratot már gimnazista koromban olvastam, Tóth Menyhért nevével is a lapban találkoztam először.

Még akkor is gimnazista voltam, amikor a Magyarország felfedezése című sorozatban Zám Tibor *Bács-Kiskunból jövök* című könyve megjelent. Ültem a Sopronból Fertőszentmiklóstra tartó vonaton, mindig hazafele olvastam, s egy általam nem ismert tér gondjaival-bajaival szembesültem.

Szegedről számtalanszor utaztam haza. Mostanáig időm volt már elég annak a bemérésére, hogy a vasúti sínek a mostani lakásunktól ötszáz méternél nincsenek távolabbra. Akkori útjaimon egyetlen pillanatig sem gondoltam arra, hogy valamikor majd itt fogunk élni.

Bárhol is voltunk, bárhol is éltünk, mindig otthon szerettünk volna lenni ott, ahol vagyunk.

Rosszul mondtam azt, amit mondtam, nem az akaratumkon múlt ez a törekvésünk, az ösztöneink vittek bennünket ebbe az irányba, mondom.

Kecskemét ebből a szempontból szerencsésebb választás volt számunkra, mint Eger. Eger bezárkózó város volt, ott csak pár emberrel-családdal tudtunk szorosabb kapcsolatot teremteni, Kecskemét nyitottabb volt, akkor, amikor idekerültünk, még a hatvanas években elkezdődött fejlődési hullámát élte, befogadta azokat, akik itt szerettek volna dolgozni.

Szerencsésnek is tudhattam magamat, a város történetével-kultúrtörténetével foglalkozó emberekkel kerültem kapcsolatba, így a napi találkozások, beszélgetések során is sokat megtudtam a városról. Szekér tanár úr ezerkilencszázhatvanegy óta tanított a Katona József Gimnáziumban, Hatvani Dani újságírónak került ide, mindent tudtak a város közelmúltbeli történelméről, Komáromi Attila is, ő is ismert mindenkit, Orosz Laci bácsi a város irodalomtörténetét ismerte mindenkinél jobban, az idő múlásával Ági bekerült a múzeumba, előbb a félegyháziba, aztán a kecskemétibe, munkatársai-kollégái a város történetével foglalkoztak, a *Forrás*ban a város történetéhez kapcsolódó tematikus számokat jelentettünk meg, így egyre többet tudtam meg Kecskemét történetéről is.

A magam példája alapján azt mondom, hogy egy várost csak a története alapján ismerhetünk meg.

Mit jelent ez a gyakorlatban, kérdezem.

Azt jelenti, mondom, hogy ha történetesen a város iskolatörténete kerül szóba, akkor előbb a város történetének alapvonásait tekintem át, s abból vezetem le az iskolaügy történetét, ha a város gasztronómiájáról esik szó, akkor is a történelemhez fordulok, a város elhelyezkedéséhez, történetéhez, abból az étkezési hagyományokig is el lehet jutni, mondom.

Végzetesen történelemben gondolkodó ember vagyok, feltehetően a történelmet a tájékozódása középpontjába helyező utolsó nemzedék tagja, ahhoz, hogy valahol otthon legyek, szükségem van a történeti kapaszkodókra, mondom.

Az a történelem, amibe kapaszkodom, nem szükségszerűen a tankönyvek története. A hatvanas-hetvenes, de inkább a nyolcvanas években szinte mindenről lehetett már írni, de a jelenkorról nem, ritkaságszámba ment egy, a negyvenöt utáni időszakról foglalkozó történeti munka megjelenése. Egy-egy vidéki város közelmúltjáról nem íródott könyv, mindazt, amit Kecskemét hatvanas éveig visszanyúló történetéről tanultam, a szerkesztőségben tanultam, kiszólásokkal, személyes véleményekkel tűzdelt, hosszú monológokból. A Cifrapalota történetét a *Forrás*nak a Kecskeméti Képtárral foglalkozó tematikus számából, Kecskemét és Kodály kapcsolatát Heltai Nándor írásaiból és a *Forrás* általunk szerkesztett számaiból, Tóth Lászlóról Szekér tanár úr beszélt, a *Forrás*ban is foglalkoztunk a munkásságával, a város történetével foglalkozó könyveket is szerkesztettem, így próbáltam tudatosítani Bartók Béla és Kecskemét kapcsolatát, azt, hogy Bartók itt adta elő először az *Allegro barbarót*, Weöres Sándor idekötődő verseit is igyekeztem hangsúlyozni, Németh László és Kecskemét kapcsolatát is. Aztán Katona József következett, ezerkilencszázkilencvenegyben akkor írtam meg a felújított Katona-emlékház kiállításának vezetőjét, így mentem vissza az időben, néha barátaim segítségével.

Nem módszeres Kecskemét-stúdiumokat folytattam, inkább egy-egy részlettel foglalkoztam részletesebben, ahhoz, hogy otthon érezzem magamat a városban, szükségem volt erre, mondom.

Kettőezer-tizenháromban, Kada Elek halálának századik évfordulóján Ági múzeumbeli munkatársaival Kada Elekre emlékező kiállítást rendezett a Cifrapalotában. Kada ezernyolcszázkilencvenhét és ezerkilencszáztizenhárom között volt a város polgármestere, Lestár Péter munkáját folytatta, az övét Sándor István vitte tovább. Építkező polgármester volt, hasonló gondolkodású polgármesterek azon a századfordulón másutt is megmutatták tehetségüket. Ági a régészet felől jutott el hozzá, bizonyította, hogy Kada korának fontos, az akkori kor szintjén álló régésze volt. Akkor tanárok, írók, gyógyszerészek folytattak ásásokat, gondoljunk például Tömörkény Istvánra, később Mórára, vagy éppen Németh József tanár úrra, Németh László édesapjára.

Kada Elek teremtette meg Kecskemét aranykorát, gazdasági beruházásokkal, a város képének átalakításával, a Művésztelep létrehozásával. A mai Kecskemét gyökerei addig nyúlnak vissza, mondom, a hatvanas-hetvenes évek máig ható fordulata mintha az akkori törekvésekben gyökerezne.

Ma ismét a gazdasági beruházások időszakát éli a város.

Ezeknek a lépcsőfokoknak az ismeretére is szükségem volt ahhoz, hogy érezzem, hol vagyok, mondom.

Soha, egyetlen percig sem éreztem, hogy bezárkóztam volna Kecskemétbe.

Nem éreztem, hogy Kecskemét olyan város lenne, amelyikbe bezáródik az ember, mondom.

Ezt a várost soha nem tartottam vidéki városnak, az a közeg, amelyikben éltem, a város kulturális-kultúraközvetítő-tudományos rétege megállná a helyét az ország bármelyik pontján. Bizalmas barátaimat kérdeztem meg néha, ha Kecskemétre jönnek, érzik-e azt, hogy úgymond vidékre mennek.

Soha nem válaszoltak igennel a kérdéseimre.

Azt, amit eddig mondtam, természetesen a helyén kell kezelni, mondom. Ahogy számos budapesti műhelyt nem lehet Pesten sem mással helyettesíteni, úgy vidékiekkel sem lehet azokat helyettesíteni, mondom, főképpen a tömegességükkel nem. De hát hallgattam én Kecskeméten a Fesztiválzenekart, s azt mondom, hogy életem egyik legnagyobb élménye a Bartók Vonósnygyes és a Muzsikás együttes közös kecskeméti koncertje volt.

Pontos adatok híján, leegyszerűsítve beszélek arról, hogy az elmúlt három évtizedben legalább háromszáz írónak rendeztünk estet Kecskeméten, amivel nem mondtam nagyot, mondom, mert volt olyan estünk, amelyiknek tíz-tizenöt meghívottja volt. A jelentős magyar írók túlnyomó többsége szerepelt a városban, ez annyi más mellett a szokásosnál elmélyültebb beszélgetésekre is lehetőségeket teremtett.

Neveket hívok elő az emlékezetemből, azoknak a nevét, akikkel az elmúlt évtizedekben a városban és a megyében valamilyen formában együtt dolgoztam, s dolgoztunk a *Forrás* körül. Írom a neveket, mindenféle előre kialakított rend nélkül, ahogy a nevek és emberek felidéződnek a gondolkodásomban: Sztrinkó István, Lisztes László, Fischer István, Mező Mihály, Heltai Nándor, Kiss Márta, Kőtörő Miklós, V. Székely György, Bánszky Pál, Várszegi Lajos, Bozsó János, Kőhegyi Mihály, Fazekas István, Lendvay Ferenc, Radó Vilmos, Bodor Jenő, Zám Tibor, Hatvani Dániel, Szekér Endre, Varga Mihály, Goór Imre, Orosz László, Sajtó Géza, Kormos Emese, Farkas Gábor, Benes József. Valamennyiükről külön portrét kellene rajzolni, az arcvonásaikról, s arról, amit hozzátettek az itteni világhoz.

Kecskeméten sokakkal lehetett és lehet ma is együtt dolgozni, a várost valójában ez teszi számomra otthonossá.